

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, հիս ամսվանը 6 ռուբլի... Առանձին համարները 5 կոպեկով...

Զմբարգրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ... Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիցուով...

Հ Ի Մ Ն Ա Պ Ի Բ Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր ՈՒ Ն Ի

ԲՈՒՎԱՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ինքնագործութեան սպառեցում.—ՆՆՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Զանգեզուրի հանքագործների ժողովը...

ԻՆՔՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍԳԱՐԷՉՈՒՄ

Մենք միտք մի առանձին ուշադրութեամբ ենք վերաբերվել այն բոլոր փորձերին...

Այն տեղեկութիւններին, որոնք լայն տեսանքով շահուած այդ նիւստերի մասին...

Զանգեզուրի հանքերը նոր հանքեր չեն: Նրանք յայտնի էին որանից մի քառասուն յիսուն տարի առաջ...

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԲԺՇԿԻ ՕԳՆԱԿԱՆԸ

(Ուսուցչի ինչդուրութիւններին)

VI

Տարիներ առաջ, մի օր, երբ ես նոր էի մտել բժշկի մաս ծանոթութեան, —սկսեց Քիւնսին թէյի դասարկ բաժանը հետաքննելով առաջինը...

Թեամբ էին իրանց գործը առաջ տանում թէ գրամագլուխների պակասութեան, թէ կարողացաւ ջննել ծրագրի բոլոր կէտերը...

Երբ որ հանքային շրջանում բացված կը լինեն հիւանդանոցներ, դպրոցներ, պատահաբարական գրասենեակներ...

Հանքագործական կազմակերպութիւնը, իբրև տեղական գործող մի մարմին, իբրև ինքնագործութեան մի արտայայտութիւն...

ՆՆՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՆՔԱԳՐՈՒՄՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԸ

Զորքայրթի, յուլիսի 9-ին, երեկոյեան, տեղի ունեցաւ Զանգեզուրի հանքագործների վերջին նիստը:

Սուրբ փողոց. ինչ տեսնեմ, տեսնում եմ, որ մեր Ղազարը,—խօ ճանաչում ես մեր հոգի դանապանին...

Աղա, աօր, Ղազար, հեռի ջեզանից, անիծված, ինչ ես ուզում էր կնկարմատից: Ղազարը այնպէս կատաղած էր, որ իմ օձիքից էլ բռնեց ու ներս գցեց գաւիթը...

Աթուց կենում էին Վերի թաղում, քաղաքի ծայրին ծանապարհին խեղճ կինը շարունակ լաց էր լինում, իսկ ես մի տեսակ չիտթոված էի...

Ժողովը, որ ունէր իր պարագմունքների համար ժամանակամիջոց յուլիսի 1-ից մինչև 10-ը, կարողացաւ ջննել ծրագրի բոլոր կէտերը...

Վերջին նիստի պարագմունքի առարկան էր պաշտօնատար անձերի ընտրութիւնը: Խորհրդի կազմը արդէն ընտրված էր առաւօտեան նիստում...

Սրբորդի անդամների փոխանորդներ ընտրվեցին պ. Թաղաբեանց և Կ. Սոջամիրեանց, վերատուգող յանձնաժողովի անդամներ՝ Մէլքե-Ղարաբեգեան, Մէլքե-Փարսադանեանց, մէկն էլ կը նշանակվի կառավարութեան կողմից...

Սրբորդի անդամները յայտնեցին նախագահին ծիպելիսն ընտրակալութիւն նրա նախագահութեան համար:

ՆՆՐՔԻՆ ԼՈՒՐԻՆԻ

Ռուսաց հողերը բարձր վարութիւնը կարգադրել է, որ քանիտանքը պահանջին ուսադաւանութիւն ընդունել ցանկացող հրէաներից...

Նեակի կէտը, պատկած էր մի ցանկ-Չիււան 19—20 տարեկան տղայ. խեղճը առաջութիւնից չէր խմանում ինչ անի. կարմրել, իրանից դուրս եկել ու արդարապէս էր զալիս անկողնում...

Այդ օրվանից իմ անունը յայտնի դարձաւ ամբողջ քաղաքում: Աթուց կնիկը, որպէս չընտրակալութիւն իմ քարտեղարութեան, էլ մարդ չը թողեց քաղաքում, որին չը պատմէր, թէ ես իբր բժշկից էլ շատ բան եմ հասկանում...

—Հիմա առա, վարժապետ ջան, լաւ եմ անում թէ չէ, փոքր ինչ, լեկուց յետոյ դիմեց ինձ Քիւնսինս: —Սոս հիւանդներից ես օգուտ չունեմ,—ասանց սպասելու իմ պատասխանին, կարմրելով ու աչքերը ցած դրելով շարունակեց խօսարար...

հողերականութեան Այս կարգադրութիւնը ծագել է նրանից, որ շատ ղեւքերում այն հրէաները, որոնք իրաւունք չունեն արելու հրէական բնակութեան համար յատկացրած տեղերից դուրս, միայն բնակութեան իրաւունք ձեռք բերելու նպատակով դիմում են քրիստոնէութեան, ամենին ցանկութիւն չունենալով ընդունելու նրան ներքին համոզմամբ...

Ներքին գործերի մինիստրութեան մէջ, մայրաքաղաքի լրագրիների ասելով, հարց է բարձրացած առանձին նոր օրէնքներ հրատարակելու մասին պայմանագրերի համար:

«Нов. Обозрѣніе» լրագրում կարդում ենք. «Վարդիկավիկացում տեղեկութիւն է ստացված, որը սակայն կարօտ է դեռ եւ հաստատութեան, թէ Աւստրիական երկաթուղու շինութիւնը մօտ օրերումս վերջնականապէս թողնված է, և նրա փոխանակ շատ կարճ ժամանակից յետոյ կը սկսվի Վարդիկավիկա—Քիթիկ երկաթուղու շինութիւնը կողմնակից գլխաւոր լուր լինուալթայի վրայով այն կետագտութիւնների հիման վրա, որոնք եօթ տարի առաջ կատարված են ինձներ Ռուսիցից միջոցով: Ասում են, որ նոր երկաթուղին, սկսվելով Վարդիկավիկայից, կանցնէ Վարդիկավիկայից անց մասին խնդրու արեւելակողմով, Տարի կիրճով:

Ռուսական սպորային երգիչներից մի քանիսը, որոնք գտնվում են Օրդայում, այդ քաղաքի լրագրիների ասելով, հրաւեր օտարացի միջոցներից առաջիկայ թատրոնական սեջօնի ժամանակ երգել Քիթիկում: Պայմանագրերը կապված են սեպտեմբերի 20-ից մինչև մարտի 20: Զատից յետոյ եւ, յարմար դէպքում, ներկայացումները շարունակելու պայմանով:

ըր,—չէ, Աստուած վիշայ, ասելն էլ լաւ չէ, բայց պէտք է իմանաւ, որ շատ անգամ ղեղերի փողն էլ ես իմ գրգանից եմ առլիս,—կամացուակ աւելացրեց նա.—Հիմա ինչ կուտես, լաւ չեմ անում:

Քիւնսին հայեացքը շեշտակի ուղղել էր երեւսին և անհամբերութեամբ սպասում էր իմ պատասխանին: —Գիտես ինչ, Քիւնսին,—վարկենական տատանումից յետոյ ասացի ես նրան,—ես կաւաւում եմ, որ դու քո օգտի համար չես այխաւում, բայց, իմ կարծիքով, էլի լաւ չես անում. բժշկութիւնը քո բանը չէ: Մի օրից մի օր փորձանք կը բերես մէկի գլխին:

—Չէ, վարժապետ ջան, ինչի պէտք է փորձանք բերեմ: Խեղաք օր չկարէ, դեղ կը տամ հիւանդին. անաստուած խօ չեմ Ծո բժշկարաններ ունեմ: Ես անգամ ինչ անում եմ նրանց մէջ հիւանդութիւնը և յետոյ նրանց ասած ղեղերը առլիս: Ինչի պիտի սխալվեմ, չէ, ես ոչ ոքի մետա չեմ ապ, կամողված ձայնով վճռողաբար ասաց Քիւնսինս:

—Ի՞նչ լաւ, դու ինչ գիտես, թէ բժշկարանների մէջ քո գտած հիւանդութիւնը իսկ և իսկ այն հիւանդութիւնն է, որից դու պէտք է բժշկես հիւանդին: Հիւանդութիւնը ճանաչելու և որոշելու մէջ շատ անգամ իսկական բժշկներն էլ են սխալվում, ուր մնաց թէ դու Հիւանդութիւն որոշելը շատ դժուար է և յամենայն դէպս քո բանը չէ: Իմ կարծիքով, լաւ կանես, որ այտուտեան թողնես բժշկութիւնը,—նոյնպէս վճռողաբար պատասխանեցի ես խոսարարին:

—Ի՞նչ որ այդպէս է, մի օր գիշերով ես ջեղ կը կանչեմ,—ասաւ քոյրս սկսեց խօսել Քիւնսինի, երբ մի խեղճ հիւանդաւոր կտարատում է բժշկի դուռը և օձի աղաչանք անում, որ մի

ԼԵՒՈՆ XIII ՊԱՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

III

1894-ի ախուր տարին էր. սոսկալի տարիների (1895 և 1896) նախաշարժը Սուլթանը կորորել էր տուել գեռ միայն սատուցելներին և Եւրոպայի՝ առանձնապէս Ռուսաստանը, Ցրանտիան և Անգլիան, քննիչներ էին ուղարկել ձմեռ ժամանակ, ահաւոր եղելու թիւեր հաստատելու և միանգամայն խիստ կերպով յուզում էին Հայաստանի բարենորոգումների հարցը։ Բ. Դուռը ներդրած էր. նա ամեն միջոց գործ էր դնում հարցի լուծումն որքան կարելի է յետաձգել ապուլ։ Ստիպողական ճնշումն գործ էր դնում մասնաւոր Անգլիան։ Այդ միջոցին խորամանկ աշխատանք զանազ իր կողմը գրաւել կաթիլի հոգեւոր իշխանութիւնը։ Բ. Դուռը հասկանցել էր տալիս ուր հարկն է, որ թէ էջումը իր բարտիկան ազդեցութիւնը գործ դնէ ի նպատակ թիւերի, այս վերջինը հայտ աշխարհ մտիկ կը ապ կաթիլներին և կաթիլներին գործին իր երկրում։

Կողմնակից Լեւոն XIII, որի քաղաքականութեան հիմնակէտն է եղել միջոց խաղաղութեամբ կարգադրել գործը և աշխատել հաշտութեան կայացնել թշնամոտի կողմերի մէջ, միջամտեց Եւրոպայի և Թիւրքիայի մէջ ծագած քաղաքական միջազգային խնդրին, այն յայտով, թէ կը կարողանայ ազդել սուրբանի վրա, որ սալին յարեալ իր կողմը, եւրոպական ճնշումը չը սկսած, հանգամանքների պահանջով թիւերը մեղմէ կայանակ նախագիտելու։

Երկու կողմեր թուղթ գրվեց այդ միջոցին ի նպատակ Թիւրքիայի, գրանք երկուսն էլ սխալ ուղղութեան հետեանք էին։ Մէկն այն էր, որ Ազարեան թիւերը կառավարութիւնը իր կողմը գրաւելու և հայ կաթիլներին վրա նրա պայտանութիւնը հրաւիրելու համար, մի ուղիք (Թարիք) էր ներկայացրել, որի մէջ յայտնուի էր, թէ գաւառներից իր ստացած տեղեկագիրներում զնորհակալութեամբ է յիշուում տեղական կառավարութեան պաշտօնեաների թուրք ընթացքը։ Այս նշանակում էր, թէ գաւառներում ժողովուրդը շատ հանգիստ էր, թիւերը պաշտօնեաները լաւ էին վարվում, ուրեմն հարատւարութիւններ չը կային և թեթորաներ էլ պէտք չը կար Հայաստանում։

Թիւերը կառավարութիւնը, որի խնդրանքով էր գրել Ազարեան իր թարգմտը, անմիջապէս լրատագիրներում հրատարակել տուեց այդ ուղիքը, որ մի տեսակ բարի վարքի վկայագիր էր թիւերը կառավարութեան համար։ Երկրորդ հրատարակութիւնը նուազ կարեւոր չէր։ Վատիկանի պաշտօնական «Osservatore Romano» թերթում մի նամակ լոյս տեսաւ 4. Պոլսից գրված, որտեղ փոստաբանվում էր կրօնական ազատութիւնը Թիւրքիայում և պարտաւանդներ էր ուղղվում հայոց յեղափոխականների դէմ։

Հայաստանի վարչական կազմակերպութիւնը, որ գտնուում էր, որ անհրաժեշտ էր այնպիսի քրիստոնեայ նախադասութիւնը և գաւառապետներ նշանակել և հայերից ու թիւրքերից խառն ոտովկանութիւն կազմել երկրի մէջ հանդարտութիւնը և պաշտօնութիւնը վերահաստատելու համար։ Այս ծրագիրը ստորաբարձի էր կարողանալ Ռուսաստանի Այդ ժամանակ եւ Գ. Պոլսում էր և Ազարեան անձամբ ինքն է հաղորդել ինձ այդ տեղեկութիւնները և ցոյց տուել ինձ վերոյիշեալ գրութիւնները։ Հայ կաթիլի պատրիարքը՝ իր ստացած այդ գրութիւնները թիւրքերէնի թարգմանել տալով, մի օրինակը ներկայացրել էր կապիտուլացի (մեծ վիզիր կամ սարազամ) և միւսը ուղարկել սուլթանի պալատը, նրա առաջին քարտուղարին Մի քանի օր յետոյ եւ պարբեր կանչում էր Ազարեանին և նրան յայտնում էր, թէ կարող է դրել Վատիկանին, որ հաշտութիւնը առաջարկութիւններ ուղարկելու պիտի աւանդին։

Այս կերպով Լեւոն XIII զանազ գրեց, որ հայոց հարցը խաղաղ կերպով լուծվի, իր կողմից էլ մասնակից անկողի, թէ ինչ տեսակ բարենորոգումներ անհրաժեշտ էր տեսնել Հայաստանում։ Քաղաքացիները հարկաւոր համարվեց ուղղել այն վտարակալութիւնը, որ տեսնել էին թէ հայերը և թէ սարսնիքը մեծ մասամբ, Ազարեանի իշխել թարգմտը «Osservatore Romano»-էն ծանօթ յօդուածի հրատարակութիւնները։ Լեւոն XIII-ի պաշտօնական թերթը հարկ տեսու մի խմբագրական առաջնորդող յօդուածում հաղորդել էր մէջ այլոց թէ ճշտու տեղեկութիւններ էր տեսնել 4. Պոլսից և ուղարկել Հայաստանին և թէ չուզեցանալով երկու լիւր եւրոպայի իրողութիւններին վրա (Սատանի կոտորածը), խորհուրդ էր տալիս թիւերը կառավարութեան ինքնաբերաբար մտցնել պատանջված բարենորոգումները, և աւելցնում էր, թէ անշուշտ ցած իւր հայ ազգի և նրա արդէւն աւարտ և կիզկէցական դասին աղածն էլ այն էր, որ իրանց երկրում անդորութիւնը վերահաստատվի։ Այս յօդուածով Վատիկան աշխատել էր թէ Թիւրքիայի վրա ազդել և թէ հայերին գրաւել իր կողմը։

Ազարեան էլ իր կողմից հեղուկները ապել տուել ի նպատակ թիւերի կառավարական լրագիրներում ընդդէմ թիւերը կառավարութեան իրանց Լեւոն XIII-ի այս բոլոր խաղաղասիրական ջանքերը՝ դժբախտաբար ճիշդ այնքան արգելւ էր ունեցան, որքան միջոցաւոր գործի տեղ պետութիւններին քարակոտորակներ խորհուրդները և նաև սպասանվեցրել։ Սուրբանը գրի վրա ամեն ինչ ընդունեց, հանդիսաւոր խօսք տուեց թէ թեթորաներ ծրագիրը իր աւազ դրած պիտի հսկէ նրա գործադրութեան իսկ իրեն հետեան և թե իրանց և այլ աստուծանք իր բարենորոգումները սկսեց... Հայաստանի աւանակները արեան մէջ ողողելով Ահաւանապէս տիրած էր Լեւոն XIII տեսնելով այս արեւադուր խառնաձայնութիւնը... Ինչ կարող էր նա անել այն դէպքում, երբ հսկայ զրանուրներն էլ միջխորի բանակների տէր պետութիւնները անձայն հանդիսաւորներ էին այդ սարսափիկ եղանակագործութեան տուլու։

Լեւոն XIII իր խիստ բողոքը յայտնելու համար զինեց իր միակ զենքին հարգինախորի ընդհանուր ժողովում կարեցրած բանակաւորութեան մէջ (allocation), յանուն կործան և մարդկութեան, բողոքելով կոտորածների դէմ, նա յայտնեց իր զգացած անուշ ցաւը։ Քառասնամյայ պետների այս բանակաւորութիւնները այն նշանակութիւն ունեն, ինչ որ թագաւորների գահական ճառը պարզաբանելու և ուրիշ լազը մաթիւ առթիւներում էլ Լեւոն XIII յայտնած է իր խորին ցաւակոտութիւնը և համակրական զգացմունքը թիւրքաց զոհերին, և նրաթապէս էլ օգնած է նրանց մի խոչըր գրամական նպատակով որբերի օգտին։

ուրիշ խօսքով՝ օրական 1,000 Ֆրանկ։ Նա մեծաւոր 1901 թ. յունվարի 29-ին, ուրիշն ստատուած պէտք է լինէր միայն 29,000 Ֆ., սակայն հաշուեմտեանում նշանակված է ամբողջ գումարը—360,000 Ֆ.։ Յայտնի է, որ Միւսի ներկայացան ու երեցին ու նուազեցին թագաւոր ժամող ծախսը միայն Յուլիէի կայսրը հոգաց, բայց չը նայելով դրան, նշանակված է պետական գանձարանից այդ առթիւով ծախսված մի խոչըր գումարը։ Բայց այդ դեռ բողոքը չէ։ Սպանված Ալէքսանդր թագաւորի անձնական քարտուղար Միլոյ Պետրովիչը զանազան մարներ զանազան պատուակներով ու շինուով նպատակներով Այդ բոլոր փաստերը զայիտ են ապացուցանելու, թէ Սերբիայի պետական զանազարներ տարիների ընթացքում կատարել թագաւորի առարկայ է դարձել Օրինակ, նշանակված է 24,000 Ֆրանկ Միլոյ Պետրովիչի մի անապարհորդութեան համար՝ քաղաքական նպատակով (?), այն ինչ հաշու են, որ այդ գումարը շատ է ոչ միայն մի որ և է մայրաքաղաք դալու, այլ և ամբողջ աշխարհի շուրջը մարներ էլ երկար շղթայ են կազմում։

Քաղաքացիները գտնելով են նոյն քարտուղարի ստացականները, որոնցով նա զանազան գումարներ է ստացել Բէլգրադի մի քանի լրտեսներին յանձնելու համար։ Դրապա թագաւոր անուշով մի առանձին գորագույն կազմելու համար հանգամանակված է եղել 300,000 Ֆրանկ և յանձնված միմիտը Պոպովիչին, բայց նրա թղթերի և հաշիւների մէջ ոչ մի յեշտակութիւն չեն գտել այդ մասին։

Այդ բոլորից յետոյ զարմանալի չէ, որ պետական ֆինանսները օրէցօր քայքայվել են, զանազան դատարկվել։ Սերբիական նոր կառավարութիւնը բաց անկող այդ Պաշտման, ջանքեր է գործ դնում պատճելու յանցաւորներին։ Պետական գանձապահը արդէն հեռացրած է պաշտօնից, իսկ ֆինանսների նախկին մինիստր Մարիկովիչը դատի է ենթարկված։

Ինչ անէի, արտասուքն աչքերին աւել է նա, եւ անպայման հաւատում էի Ալէքսանդր թագաւորին։ Բայց, ինչպէս երեւում է, նրան շատ թանգ է նստելու այդ հաւատը։

ԿԱՄԿԱԻ ՏՍԱԿԱՅՈՒՅԹ

Վենետիկ, յուլիսի 15-ին Վենետիկի Ս. Ղազարու Ուսումնական Ժողովը իր վերջին մէկ նստին մէջ միտանայ հաւանութեամբ Միլիթարանց ճեմարանին պատուէ անդամ ընտրեց Հիւրյան, Ստոյ, Փիլիթի պրոֆէսորները, ինչպէս առաջ անկող էր Փիլիթի Խալաթանց, Ռէզա և Հ. Քիլցի գիտնականները։ Միլիթարանց Ակադեմիոյ պատուէ անդամ մը վանքին հետ յարաբերութեանց մէջ կը մնայ, իր հրատարակած գրքերէն Ակադեմիոյն իր խրկէ, և իրն ֆրանսա-անգլիական միջնորդ դատարանին կը նշուէր Ս. Ղազարին երաժ այն հատերը, որ զինքը կը շահագրգռեն։

Վիկտոր Նապոլեօնը, որ Վենետիկ կը զբաւնէր, ամսու 12-ին կիրակի օր Ս. Ղազար այցելեց, իշխանին հերթանմեքը եղաւ Ալթոնակալ Հ. Միսաս վ. Նուրիսան Նապոլեօն շատ զարմացած մնաց իր դէմը տեսնելով հայ մը, որ ֆրանսական պատմութիւնը այնքան հիմնովին գիտէր և Բոնապարտեան ընտանիքը խորապէս ու մանրամասնաբէն կը ճանչնար։ Շատ մեծ գահունակութիւն, յայտնեց հայոց այս հատութեանը համար։ Իշխանը Ս. Ղազարու գրատան մէջ յուզուած մնաց ի տես Նապոլեօն Գ-ի կենդանագրին, զոր տարաբախտ կայսրը ինք նուիրած է վանքին։

Իտալիոյ Մարգերիտա մայր-թագուհին, որ քանի մը օր է վեր այտեղ կը գտնուէ, յուլիս 11 շարձաթ օր առտուն կանուխ Ս. Ղազար այցելեց, թագուհին հայոց մեծաւոր շատ կը սիրէ, ու ամեն անգամ այտեղ դառնալու պիտի միջոց կը ինչէ, ինչպէս կը ինչէ և հետեւէն արեւմտեան Միտոլոգ և Բելլիաւր Կուէ մէջ գալիս միջոց կը ինչէ, ինչպէս կը ինչէ և հետեւէն արեւմտեան Միտոլոգ և Բելլիաւր Կուէ մէջ ապանկեցին հաղարից աւելի մարդիկ։ Բելլիաւր Կուէ Սերբիայում և Մալթոնիում, յուլիսի 10-ին և Պրիւսիոյում—կարճակովն և նրանց տեղ կը նշանակվեն Ռուսիոյ Ուսուխարան, Բարեակ Տարովիչ Մայրնիում, Բուժիչ և Մարկովիչ Մոնաստիրում և Պրիւսիոյում ՀՌՄ Պապը ոչինչ կարգադրութիւններ չը թողնէ կուսկովի վերաբերումը, այդ պատճառով նախկին որոշումները չեն փոխվում։ «Voce de la Verita» հաղորդում է, որ պատկան թագուհին ըստ Արքայալոր Երկուքաթի կէտօրին ալ թագուհին այցելեց պի մարմինը զմտելու ժամանակ բաց արին

Մուրադ—Ռաֆայէլեան վարժարանը Հիւանալի մեծ օրակէն դեռեց պարտէզը, յետոյ այցելեց ճաշարանը, աղոց ննջանեալները որ էն վեհաշուեմտեանում նշանակված է ամբողջ գումարը—360,000 Ֆ.։ Յայտնի է, որ Միւսի ներկայացան ու երեցին ու նուազեցին «Մայր-Արքային» և «Բարեբախտները»։ Թագուհին մեծ արագչի երկու երգերն ալ կրկնել տուաւ Պատանեակ մը՝ Յարութիւն Պեղեանը երգեց «Ձայն տուր ու ծովալըս այն զգաւծեալ ձայնովը, որ միշտ կը խոնով լոտիերուն սիրարը։ Թագուհին ակներկ կերպով զգածեալ էր։ Մատան մէջ մասնաւորապէս հիացած մնաց Վարդան Մամիկոնէի պատկերին առջև, որուն դիւցազներգութիւնը իրեն պատմուեալու Նկարչութեան ուսանողներէն Միտուեան ու Նախագետեան մէջ մէկ պատկեր նուիրեցին. իսկ ճարտարագետութեան ուսանող Պետրոսեան պարտէզ ինքնով մարգարիտ ծաղիկներէ փունջ մը յորհեց և թագուհին բերաւ Իրեն անուանակեց այս փունջը Մարգարիտային յատկապէս հանելի եղաւ Այցելութիւնը երկար տեց, թագուհին իր մասնաւոր գոհունակութիւնը յայտնելով դարոցին վերատեսուէ Ն. Ստեփան վ. Սարգեանին, մեկնեցաւ, մէկ ժամէ աւելի մնալէ յետոյ Մարգարիտա թագուհին ամբողջ իտալիոյ մէջ վայելած անուշ ժողովրդականութիւնը քաղածանթ է Հայոց տուած կրկնակ այցելութիւնները ամենալաւ տպաւորութիւն մը առաջ բերին, ինչպէս յայտնի կը տեսնուի թերթերուն հրատարակութիւններէ։

ԱՐՏԱԿՐԸ ԼՈՒԻՐԻՐ

Ամերիկական հրէաների հարազատը Բիւնիւի անկարգութիւններին մասին, ինչպէս հետագրում են Նիւ-Յորկից «Frankfurter Zeitung» րոտորին, հրէական կոմիտէի ներկայացուցիչների վոլֆի, Շտրաուսի և Լեվիի միջոցով ներկայացվեց յուլիսի 1-ին Միացաւոր Նահանգների նախագահ Ռուզվելտին նախագահը յայտնեց կոմիտէին, որ նա հրաժարվում է այդ հարազատը ուղարկելու սուսաց կառավարութեան։

Թէ Ցրանտիայում և թէ Անգլիայում գոյութիւն ունեն մի քանի ընկերութիւններ, որոնք ձգտում են հիմնել մի անպիտան միջնորդ դատարան, որ քննէ ֆրանս-անգլիական քաղաքական հարցերը, և այդ երկու պետութիւններին մէջ ծագած տարաձայնութիւնները վճռէ խաղաղ ճանապարհով։ Օտտ օրերում ֆրանսիական այգայիթի ընկերութիւններից մէկը, որի նախագահն է յայտնի Անտուր Լէրուս Բօլլի, զինեց արտաքին գործերի մինիստր Դէլիստէին մի նամակով, որի մէջ, ի միջի այլոց, մասնաւոր չէ լինում այն հանցամանքի վրա, որ ֆրանսիական 43 տակտուսայ պատմուք և 17 քաղաքային խորհուրդներ կարծիք են յայտնել ֆրանս-անգլիական միջնորդ դատարան հիմնելու անհրաժեշտութեան օգտին, իսկ Անգլիայում նոյն հարցի օգտին կարծիք են յայտնել 76 աւետարական պատմուք և ուրիշ շատ հիմնարկութիւններ։ Լէրուս Բօլլի իր նամակի հետ միասին ներկայացրել է մինիստրին ֆրանս-անգլիական միջնորդ դատարանին վերաբերեալ դաշնագրութեան օրինակներ, որ մակելի են անգլիական և ֆրանսիական իրաւաբանները։ Կոմիտէի կողմից Բոլլի յայտնում է, թէ հասել է ժամանակը բանակցութիւններ սկսելու երկու կառավարութիւնների մէջ մի այսպիսի օգտակար և անհրաժեշտ հիմնարկութեան մասին։

Լիտաւոնից հետագրում են. «K. Hart. Zeitung» րոտորին, թէ պորտուգալական հետեակ գործի մը գնդի օֆիցերներն մէջ բացվել է մի դաւադրութիւն անուն սերբիական գործի մը գնդի դաւադրութեան, որի նախատակն եղել է պետական յեղափոխութիւն կատարել Թոլվակի ատելով, պորտուգալական շատ ուրիշ գնդերի օֆիցերներ մասնակից են եղել դաւադրութեան։

Լիտաւոնից հետագրում են. «K. Hart. Zeitung» րոտորին, թէ պորտուգալական հետեակ գործի մը գնդի օֆիցերներն մէջ բացվել է մի դաւադրութիւն անուն սերբիական գործի մը գնդի դաւադրութեան, որի նախատակն եղել է պետական յեղափոխութիւն կատարել Թոլվակի ատելով, պորտուգալական շատ ուրիշ գնդերի օֆիցերներ մասնակից են եղել դաւադրութեան։

Բոնիւսա Քոմիտէի Պրիւսիոյում 9 յուլիսի ԿԱՐԱԿԱՍ, Երեքօրեայ արհեստեղ կուբից յետոյ փողոցներում, կոտորակական գործերը գրաւեցին Սիուդադ և Բելլիաւր Կուէ մէջ ապանկեցին հաղարից աւելի մարդիկ։ Բելլիաւր Կուէ Սերբիայում և Մալթոնիում, յուլիսի 10-ին և Պրիւսիոյում—կարճակովն և նրանց տեղ կը նշանակվեն Ռուսիոյ Ուսուխարան, Բարեակ Տարովիչ Մայրնիում, Բուժիչ և Մարկովիչ Մոնաստիրում և Պրիւսիոյում ՀՌՄ Պապը ոչինչ կարգադրութիւններ չը թողնէ կուսկովի վերաբերումը, այդ պատճառով նախկին որոշումները չեն փոխվում։ «Voce de la Verita» հաղորդում է, որ պատկան թագուհին ըստ Արքայալոր Երկուքաթի կէտօրին ալ թագուհին այցելեց պի մարմինը զմտելու ժամանակ բաց արին

